

Ca l'Amat

Orpí

Ubicació

Comarca: Anoia
Lloc/Adreça: Santa Cànidia
Emplaçament S'hi arriba per un camí que surt a l'oest de Santa Cànidia o per la Fontbona.
Alçada: 379

Coordenades:

Latitud: 41.5218
Longitud: 1.5715
UTM Est (X): 380812
UTM Nord (Y): 4597669

Classificació

Número de fitxa 08152 - 85
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Modern Contemporani
Segle XVIII-XX
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Les estructures estan en bon estat de conservació però les nombroses modificacions que ha patit l'edifici li donen un estat permanent d'inacabat.
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: 08151A006000190000JR
Autoria de la fitxa Jordi Seró i Ferrer. IN SITU SCP
Data de registre de la fitxa: ds., 18/10/2014 - 02:00

Descripció

Està situat a uns 300 metres a l'oest del nucli de Sant Càndia, des d'on es surt per arribar-hi. L'edifici es troba a tocar de la riera de Carme i per tant dins d'un bosc de ribera tal com es pot observar. A l'entorn hi trobem un barranc que deriva a la riera de Carme.

L'edifici que ha estat molt modificat com es pot observar en les façanes, és de planta rectangular i consta de tres plantes: soterrani, planta baixa i planta de pis. Els murs estan fets de materials diferents a causa de les ampliacions i canvis d'usos que ha tingut l'edifici, entre aquests podem trobar murs d'obra nova amb maons i encofrats de formigó, però també amb carreus irregulars de pedra en filades horitzontals i lligats amb morter. La coberta és a tres vessants (nord-est-oest) amb teula àrab.

Exteriorment les modificacions que ha patit l'edifici amb l'ús de materials d'obra recents, fan que hagi perdut l'estètica primitiva, i que aquesta actualment no presenti cap interès. Tot i això a l'interior de l'edifici a l'espai del soterrani encara es conserva un espai amb un gran interès patrimonial. Aquest espai que també ha patit intervencions més recents, sembla la cambra d'un molí. Es pot observar encara el canal de desguàs de l'aigua i l'arrencada d'una volta de canó. Aquest espai es troba en la part més baixa de l'edifici i aprofita part de la roca com a fonaments. Al costat d'aquest espai, actualment s'hi poden trobar les bombes que bombaven l'aigua de les mines i pous.

Davant de la façana est, hi trobem un barranc per on normalment hi circula aigua. Aquest barranc es pot travessar per una passarel·la i ens condueix a una zona on hi havia un safareig, actualment desaparegut. Davant de la façana oest, es pot observar encara el perímetre d'una bassa que devia alimentar d'aigua al molí. Encara és visible part del mur sud d'aquesta bassa i el canal que li portava aigua des d'una resclosa situada uns 500 metres a l'oest dins la riera de Carme.

Observacions:

Conegut també com a Aigües Santa Càndia (toponímia de l'ICC)

(Continuació història): La trajectòria empresarial de la família Homs a Orpí no es redueix a la fita d'aprovar un projecte de portada d'aigua a Igualada sinó que va més enllà, els Homs obtingueren al llarg dels anys bona part de les aigües de Santa Càndia, ubicant noves mines i pous a la zona i aprofitant el despoblament progressiu que va rebre el poble de Santa Càndia al llarg dels anys així com la finalització de les protestes i manifestacions en les quals s'havien pronunciat els veïns en defensa de les seves aigües. A la vora de la riera de Carme, tocant amb el poble de Santa Càndia, s'hi ubicava un antic molí (dedicat a les filatures, i amb el nom del Molinot de Santa Càndia) que va adquirir la família Homs i on hi va ubicar la casa d'estiueig, s'estima que la casa es va construir vora l'any 1960 i rebia el nom de Cal Amat, fou just al costat de la casa del senyor Homs on s'ubicava l'antic safareig de Santa Càndia, un dels llocs de trobada habituals dels habitants de Santa Càndia, ja que aquests es beneficiaven de les aigües del safareig on hi realitzaven tasques domèstiques tan quotidianes com fer la bogada en un moment històric en què no es gaudia d'instal·lació elèctrica ni es canalitzava aigua a les cases (estem parlant del període que compren la dictadura franquista, aproximadament fins a la dècada de 1980). El safareig actualment és inexistent a causa de l'apropiació de les aigües que l'empresari Homs va dur a terme a la zona, una tasca que finalitzà donant com a resultat el fet que els "manantials Homs" fossin anomenats en conjunt "els manantials Font Bona" a partir de la dècada de 1980 quan va aconseguir distribuir l'aigua de Santa Càndia mitjançant la creació d'una empresa d'aigua embotellada anomenada Font Bona. Aquests manantials van representar la font i origen de la creació de l'empresa, la qual l'any 1987 va ser distribuïda com a marca a partir de la creació de la societat Font d'Abaix S.L. L'empresa Font Bona, va tenir la llicència d'explotació de les aigües procedents dels diferents pous i manantials de Santa Càndia fins al seu tancament l'any 2009, també fou fins a la seva finalització que els descendents de la família Homs van estar al comandament de l'empresa, tancant un

cicle que van iniciar els seus avantpassats

L'enllaç familiar amb el municipi pel que fa a l'àmbit personal, es veu reflectit en la intenció que va tenir la família de construir-se una casa d'estiueig prop de la població de Santa Càndia, aquesta casa és la que hem esmentat anteriorment, anomenada Cal Amat, projecte que no va tenir continuïtat i com a conseqüència actualment no trobem cap membre descendent que visqui i representi les fites de la família Homs en aquesta població.

Història

La història d'Orpí en relació a l'explotació de les seves aigües es resumeix amb el cognom de dues famílies que van obtenir els drets sobre les aigües del municipi des de les primeres dècades del segle XX: Els Homs i els Artés, apareixent com a figura predominant en la delimitació d'aquest primer tram el cognom Homs, en l'ús i explotació de les aigües de Santa Càndia. La família Homs va obtenir el dret sobre l'ús de les aigües de Santa Càndia a principis de segle XX, període en què s'inicia l'etapa d'explotació d'aquests terrenys, de gran riquesa pel que fa a les aigües superficials i subterrànies, mitjançant l'excavació de diferents pous al tram de la riera que passa per Santa Càndia i que van permetre l'explotació dels manantials que albergava aquesta zona d'Orpí, anomenats des de llavors "manantials i fonts Homs".

Aquest primer capítol de la consolidació de la família Homs com a empresària i propietària de les fonts i manantials de Santa Càndia s'enfoca fins a la dècada de 1970 des de la perspectiva ambiciosa de dur a terme un projecte d'abastament d'aigua a la ciutat d'Igualada que pretenia donar aquest servei a la ciutat (amb l'objectiu d'augmentar el cabal transportat, ja que Igualada gaudia del subministrament d'aigua des de 1901) a partir de la conducció de les aigües de Santa Càndia (on s'hi trobaven els manantials Homs). Aquest primer projecte que es va intentar dur a terme per part de la família Homs tenia com a precedent un antic projecte datat de finals de segle XIX. L'any 1927 es va intentar donar efectivitat a l'antic projecte amb el suport de la família Homs i l'ajuntament d'Igualada per a solucionar els problemes d'aigua que havia tingut des de sempre la ciutat, fou llavors quan els veïns d'Orpí i municipis propers com Carme i la Pobla de Claramunt, es van manifestar en contra del projecte presentant-se com els principals afectats de les conseqüències que els portaria com a usuaris directes de la riera de Carme. Aquestes manifestacions van suposar l'abandonament del projecte coincidint amb la caiguda del règim de Primo de Rivera i la finalització del govern de Josep Roca com a alcalde d'Igualada.

Aquest fet no va suposar l'abandonament dels Homs en el seu objectiu d'aprovar un projecte que suposava una inversió sens dubte molt rendible sinó que durant l'etapa de 1950 i 1960 van tornar a intentar donar efectivitat a un nou projecte presentat per Joan Homs Valentí, el qual estava al capdavant de l'explotació dels manantials Homs, i que pretenia novament abastir la població d'Igualada mitjançant la conducció d'aigua dels manantials Homs de Santa Càndia fins a la ciutat, tot i això aquest projecte finalment no va suposar el futur de l'abastament d'aigua de la població d'Igualada, ja que la ciutat actualment és abastida pel projecte que fa uns anys va dur a terme Aigües Artés, assentada a Can Bou, on explota les aigües del manantial de la "obaga de Cal Cundo"

La creació de l'empresa Font Bona

Bibliografia

Valls, Anna. Treballs de seguiment historiogràfic del municipi d'Orpí (sense publicar).

